

Výuka k problematice ŽP v základních a středních školách

Materiály ze **semináře** Odborného centra **Životní prostředí**
konaného dne **29. 2. 2024**

Odborný garant semináře:
RNDr. Helena Křepelková, CSc.

Obsah

Vliv výuky a životního stylu rodiny na vytváření vztahu dětí a mládeže k přírodě dnes a před 60 lety

RNDr. Helena Křepelková, CSc., předsedkyně Odborného centra Životní prostředí České společnosti pro jakost

Zkušenosti s environmentální výchovou na základních a středních školách

Mgr. Oldřich Kolák, středoškolský učitel, Střední škola řemesel Šumperk, Gen. Krátkého 1799/30, 787 01 Šumperk

Mgr. Daniela Plíhalová, učitelka ZŠ Šumperk, 8. května 62, 787 01 Šumperk

Teorie a praxe při tvorbě výukových programů pro děti na příkladu výuky Finanční gramotnosti

Ing. Jana Šorfová, Česká spořitelna a.s., auditorka a specialista na problematiku ESG

Česká společnost pro jakost, Novotného lávka 5, 116 68 Praha 1

**Vliv výuky a životního stylu rodiny na vytváření vztahu dětí a mládeže
k přírodě dnes a před 60 lety**

*RNDr. Helena Křepelková, CSc., předsedkyně Odborného centra Životní prostředí České
společnosti pro jakost*

Odborné centrum pro životní prostředí
Novotného lávka 5, 110 00 Praha 1

Vliv výuky a životního stylu rodiny na vytváření vztahu dětí a mládeže k přírodě dnes a před 60 lety

RNDr. Helena Křepelková, CSc., předsedkyně OC Životní prostředí České společnosti pro jakost

1. ÚVOD

Od nepaměti jsme nazývali PŘÍRODOU vše, co nás obklopovalo, mimo zastavěné plochy. A bylo součástí všeobecného povědomí lidí, že v přírodě jsou všechny naše zdroje pro existenci: půda, voda, vzduch, živé a neživé složky přírody. I když vědecké poznatky byly na nižší úrovni než dnes, kdy díky moderním měřicím přístrojům a analytickým metodám víme o složení živých organismů i neživé hmoty daleko více, vytratilo se nějak povědomí o tom, že přírodu nejen můžeme užívat, ale musíme ji i chránit. Jsme její součástí, stejně jako ostatní živé organismy.

Nyní se vynořily pojmy životní prostředí – environment, ekologie, nejrůznější módní vlny eko-stravování, uhlíková stopa, environmentální příznivost, green deal, ESG, atd..., tlačené do povědomí populace od dětí po seniory různými reklamními kampaněmi. Ty samozřejmě spouští zájmová skupina, stát, různá uskupení a organizace.

A výsledek? Pro osobní nebo podnikový zisk jsou lidé ochotni zlikvidovat cokoli v dosahu svých pravomocí a vlastnických práv. A že „to“ později už nebude? Tak přece „to“ dovezeme, ne? Takto se to sdělí veřejnosti s očekáváním, že cokoli „spolkne“ jako velice kladné řešení a pěkně si to uloží do povědomí.

Tento stav je alarmující a je třeba začít znova pečlivě vychovávat populaci od nejmenších dětí k porozumění přírodě, pochopení jejích zákonitostí a rovnosti výrazu **udržitelnost a přežití**.

2. Jak to bylo před více než půl stoletím?

2.1 Vliv rodiny

Rodiny byly vícegenerační, komunikace a předávání vědomostí i praktických dovedností, kulturního dědictví a popisu historických událostí, i nepsaných pravidel o vztahu k přírodě bylo daleko intenzivnější. Děti chodily do přírody na výlety, ale mnohem častěji než dnes se zapojovaly do činností v přírodě:

- Práce na zahradě soukromé i školní, sběr lesních plodů, sázení malých stromků, sekání luk (ruční).
- Péče o stromy, vodoteče, rybníčky na vesnici, studánky v lese (znáte Otvírání studánek?).
- Lidé všech generací v rodinách mnohem více pozorovali přírodní úkazy, nejružnější živočichy a rostliny, znali jejich vlastnosti a možnosti použití.
- Určitě měly více příležitostí děti na vesnicích, ale i v městské zeleni, která byla v intravilánech mnohem rozsáhlejší než dnes, bylo dost příležitostí.

2.2 Vliv školy

Každá základní škola měla nějakou zahradu, pozemek, i když neveliký. A na parapetech oken i truhlíky a květináče, kde si děti zkusily něco nasadit, vypěstovat, staraly se o tuto „mini-přírodu“. Chodily na školní vycházky, kde náplní nebyly jen nějaké zábavní nebo tělovýchovné aktivity, ale výklad pedagogů o tom, co se zrovna v přírodě kolem vyskytovalo a dělo.

Časté byly exkurze do zahradnictví, skleníků, lesních školek, včelnic, rybářských podniků, dokonce kamenolom nebo pískovna byly předmětem zájmu a výkladu o důležitosti péče o přírodu a neplýtvání jejími zdroji.

Sběr odpadů (to, na co dnes máme barevné plastové kontejnery) organizovaly i školy a obce tak, že pečlivě vytríděný odpad byl od obyvatel pravidelně vykupován.

Sběr léčivých bylin byla velmi oblíbená činnost mládeže, ale i dospělých. Znali, jak je sbírat a sušit a kromě škol byla řada míst v jejich blízkosti, která je vykupovala.

To, co bylo na obrázcích nebo jako vzorky v kabinetě (živočiškové, rostliny, minerály), to se dalo na vycházce s dobrým pedagogem najít i v přírodě.

2.3 Co nám kdysi nekradlo čas pro zájem o přírodu

-V začínající televizi nebyly agresivní, útočné a velice nechutně vulgární reklamy.

-Nebyly mobilní telefony a počítače, zaplněné onou agresivní, útočnou a velice nechutně vulgární reklamou.

-Prostřednictvím mobilních sítí nebyly šířeny nesmyslné hry, do kterých se ve virtuálním prostředí „zelených mužíčků“ a nějakých příšerek zapojují děti a doslova likvidují své osobnosti ty z nich, kterým to rodiče včas neomezí.

-Komunikace na sítích, hry, reklamy, nejrůznější „akční filmy“ předkládají často jako životní styl bezohlednost a vandalismus, likvidující vše, na co se díky různým impulzům z médií někdo zaměří.

3. Co s tím a jak to napravit?

Když vyjdeme z předpokladu, že děti jsou pořád stejné, hravé, o všechno se zajímají a kopírují životní styl rodičů (pokud jej v pozdějším věku totálně nezavrhnou), je jasné, že bez součinnosti rodičů a školství se moc dělat nedá.

Když dítě předškolního věku rozezná pískání káně, plachtící ve stoupavém proudu, houkání sovy za soumraku, umí rozeznat a pojmenovat řadu rostlin, motýlů, brouků, ví co je slepýš a ví proč je třeba „učesat na jaře louce vlásky“, tak to není ztracené.

Ale pokud v 10 letech totéž dítě komunikuje se školou a spolužáky „přes síť“, tráví čas hrami na mobilním telefonu, přestane číst, malovat a začne s rodinou trávit čas v zábavních centrech obchodních areálů, chce být „in“, hned mít všechno přes „e-shop“, na nic se nechce nějaký čas těšit, to je pak velice nezáviděníhodný a alarmující stav.

U takto „moderními výdobytky“ zmanipulovaného (výstižněji řečeno zblblého) mladého člověka totiž mizí pocit sounáležitosti s přírodou.

Nápravu nelze sjednat ani nějakým nařízením, ani trestem od rodičů, školy, vlády nebo EU. Nevyřeší to žádné dotazníky z neziskovek, ani nic neříkající blábolivé přednášky různých najatých aktivistů.

Z vlastní zkušenosti vím, že tady funguje jen zaujetí dítěte, mladého člověka.

Zaujetí kohokoliv něčím, z čeho může mít dobrý pocit, vidí výsledek, udělá sobě i někomu druhému radost tím, že se něco viditelného a hmatatelného podařilo.

Takový člověk, v jehož povědomí je ohleduplnost a péče o přírodu trvale zakotvena, bude správně rozhodovat i později, až se dostane do praxe. A bude tak působit i na další, nastupující generace.

Ale to „přehození výhybky“ bude hodně těžké.

Je to náročná cesta od ničení přírodních zdrojů pro chamtivost nadnárodních řetězců, lobbistických skupin a jedinců zpět k ohleduplnému a nanejvýš střídmému čerpání zdrojů.

Tam, kde je to možné, může vést i k důslednému obnovování přírodních zdrojů. Snad by stálo za úvahu pár námětů:

- Zvýšit spolupráci rodiny a školy (to prospěje nejen životnímu prostředí).
- Obnovit přirozenou autoritu pedagogů a poskytnout jim dostatečné zdroje a výukový čas, který mohou věnovat dětem i středoškolské mládeži při výuce, výcviku a vytváření povědomí o důležitosti ochrany přírody.
- Omezit zbytečný transport surovin, polotovarů i koncových výrobků jako největšího likvidátora životního prostředí.
- Totálně revidovat nesmyslné národní a nadnárodní právní normy, které byly účelově vytvořeny právě pro umožnění takového nebezpečného chování.
- Obnovit vážnost pojmů „Skromnost“, „Střídmost“, „Ohleduplnost“.
- Obnovit vazbu historie a ochrany přírody jako podmínku kontinuity a udržitelnosti – **čeho si vážím, to neničím.**

Co to znamená v praxi?

- Preferenčně koupím jen to, co může vyrůst na našich polích a v našich chovech, žádné „potravinářské turisty“ si na talíř nedám.
- Preferuji ostatní výrobky od tuzemských výrobců, vyžadují opravitelnost.
- Doma nevyhodím nic, co ještě může sloužit, nejsem sice „IN“, ale šetřím peníze i přírodu.
- Zapojuji se spolu s mladší generací do akcí, podporujících ochranu přírody, protože jedině integrita osobnosti předávající vědomosti, styl práce, vztah k přírodě, může tento přenos opravdu zajistit. Nejhorší je to, co často vidíme kolem sebe, když nám politické špičky „kážou vodu, ale sami pijí víno“, jak praví staré přísloví.

Protože máme na tomto semináři jako hosty zkušené pedagogy ze základní školy a ze školy střední, i zkušenou autorku školicích materiálů, dejme jim slovo a pokusme se najít reálnou možnost jak se také do obnovení vztahu k přírodě u dětí a mládeže zapojit.

Pro zpestření zde uvidíte 2., 3., 4. a 5. generaci při péči o pozemek. Ta první generace na počátku 20. století neměla foťák! Fakt to jde, ale dá to práci a hodně přemýšlení, někdy hrabání v archivech a hodně organizační práce.

Česká společnost pro jakost, Novotného lávka 5, 116 68 Praha 1

Zkušenosti s environmentální výchovou na základních a středních školách

*Mgr. Oldřich Kolák, středoškolský učitel, Střední škola řemesel Šumperk, Gen. Krátkého
1799/30, 787 01 Šumperk*

Mgr. Daniela Plíhalová, učitelka ZŠ Šumperk, 8. května 62, 787 01 Šumperk

Zkušenosti s environmentální výchovou na základních a středních školách

aneb pedagog musí umět všechno

Mgr. Oldřich Kolák, Mgr. Daniela Plíhalová

Environmentální výchova na ZŠ- průřezová témata

- Ekosystémy- 3. tř., 6. tř.- Vv, Ptm, 7. tř. PŘ
- Základní podmínky života- 3. tř., 6. tř.- F, PŘ, VkJ, Ch
- Lidské aktivity a problémy životního prostředí- 6. tř.- F, M, Ch, Z, PŘ
- Vztah člověka k prostředí- 2. tř.- prvouka, 6. tř.- Ov, VkJ, Ch, Z, Vv, Hv

Ekosystémy

- Les (les v našem prostředí, produkční a mimoprodukční významy lesa); pole (význam, změny okolní krajiny vlivem člověka, způsoby hospodaření na polích, pole a jejich okolí)
- Vodní zdroje (lidské aktivity spojené s vodním hospodářstvím, důležitost pro krajinnou ekologii)
- Moře (druhová odlišnost, význam pro biosféru, mořské řasy a kyslík, cyklus oxidu uhličitého) a tropický deštný les (porovnání, druhová rozmanitost, ohrožování, globální význam a význam pro nás)
- Lidské sídlo – město – vesnice (umělý ekosystém, jeho funkce a vztahy k okolí, aplikace na místní podmínky)
- Kulturní krajina (pochopení hlubokého ovlivnění přírody v průběhu vzniku civilizace až po dnešek)

Základní podmínky života

- Voda (vztahy vlastností vody a života, význam vody pro lidské aktivity, ochrana její čistoty, pitná voda ve světě a u nás, způsoby řešení)
- Ovzduší (význam pro život na Zemi, ohrožování ovzduší a klimatické změny, propojenost světa, čistota ovzduší u nás)
- Půda (propojenost složek prostředí, zdroj výživy, ohrožení půdy, rekultivace a situace v okolí, změny v potřebě zemědělské půdy, nové funkce zemědělství v krajině)
- Ochrana biologických druhů (důvody ochrany a způsoby ochrany jednotlivých druhů)
- Ekosystémy – biodiverzita (funkce ekosystémů, význam biodiverzity, její úrovně, ohrožování a ochrana ve světě a u nás)
- Energie (energie a život, vliv energetických zdrojů na společenský rozvoj, využívání energie, možnosti a způsoby šetření, místní podmínky)
- Přírodní zdroje (zdroje surovinové a energetické, jejich vyčerpatelnost, vlivy na prostředí, principy hospodaření s přírodními zdroji, význam a způsoby získávání a využívání přírodních zdrojů v okolí)

Lidské aktivity a problémy životního prostředí

- Zemědělství a životní prostředí, ekologické zemědělství
- Doprava a životní prostředí (význam a vývoj, energetické zdroje dopravy a její vlivy na prostředí, druhy dopravy a ekologická zátěž, doprava a globalizace)
- Průmysl a životní prostředí (průmyslová revoluce a demografický vývoj, vlivy průmyslu na prostředí, zpracovávané materiály a jejich působení, vliv právních a ekonomických nástrojů na vztahy průmyslu k ochraně životního prostředí, průmysl a udržitelný rozvoj společnosti)
- Odpady a hospodaření s odpady (odpady a příroda, principy a způsoby hospodaření s odpady, druhotné suroviny)
- Ochrana přírody a kulturních památek (význam ochrany přírody a kulturních památek; právní řešení u nás, v EU a ve světě, příklady z okolí, zásada předběžné opatrnosti)
- Ochrana přírody při masových sportovních akcích – zásady MOV)
- Změny v krajině (krajina dříve a dnes, vliv lidských aktivit, jejich reflexe a perspektivy); dlouhodobé programy zaměřené k růstu ekologického vědomí veřejnosti (Státní program EVVO, Agenda 21 EU) a akce (Den životního prostředí OSN, Den Země apod.)

Vztah člověka k prostředí

- Naše obec (přírodní zdroje, jejich původ, způsoby využívání a řešení odpadového hospodářství, příroda a kultura obce a její ochrana, zajišťování ochrany životního prostředí v obci – instituce, nevládní organizace, lidé)
- Náš životní styl (spotřeba věcí, energie, odpady, způsoby jednání a vlivy na prostředí)
- Aktuální (lokální) ekologický problém (příklad problému, jeho příčina, důsledky, souvislosti, možnosti a způsoby řešení, hodnocení, vlastní názor, jeho zdůvodňování a prezentace)
- Prostor a zdraví (rozmanitost vlivů prostředí na zdraví, jejich komplexní a synergické působení, možnosti a způsoby ochrany zdraví)
- Nerovnoměrnost života na Zemi (rozdílné podmínky prostředí a rozdílný společenský vývoj na Zemi, příčiny a důsledky globalizace a principy udržitelnosti rozvoje, příklady jejich uplatňování ve světě, u nás)

Vzdělávací obor (vyučovací předmět)	Ročník										Celkem	z toho disponibilní hodiny
	1.	D	2.	D	3.	D	4.	D	5.	D		
Český jazyk a literatura	7	2	7	3	7	3	6	1	6	1	43	10
Anglický jazyk					3		3		3		9	0
Matematika	4		4	1	4	1	4	1	4	1	24	4
Informatika									1		1	0
Prvouka	2		2		2						6	0
Vlastivěda							1	1	2		4	1
Přírodověda							2		1	1	4	1
Hudební výchova	1		1		1		1		1		5	0
Výtvarná výchova	1		1		1		2		2		7	0
Tělesná výchova	2		2		2		2		2		10	0
Pracovní činnosti	1		1		1		1		1		5	0
	18	2	18	4	21	4	22	3	23	3	118	16

Vzdělávací obor (vyučovací předmět)	Ročník								Celkem	z toho disponibilní hodiny
	6.	D	7.	D	8.	D	9.	D		
Český jazyk a literatura	4	1	4		3	1	4	1	18	3
Anglický jazyk	3		3		3		3		12	0
Druhý cizí jazyk			2		2		2		6	0
Matematika	3	2	4	0	4	1	4	0	18	3
Informatika	1								1	0
Dějepis	2		1	1	2		2		8	1
Občanská výchova	1		1		1		1		4	0
Fyzika	1	1	2		2		1	1	8	2
Chemie	0		0		1	1	2		4	1
Přírodopis	2		2		1	1	1		7	1
Zeměpis	2		2		1		1	1	7	1
Hudební výchova	1		1		1		1		4	0
Výtvarná výchova	2		2		1		1		6	0
Tělesná výchova	2	0	2		2		2		8	0
Výchova ke zdraví			1		1				2	0
Práce s technickými materiály							1		1	0
Příprava pokrmů	1								1	0
Volba povolání					1				1	0
viz Poznámky k učebnímu plánu			0	2	0	2	0	2	6	6
	25	4	27	3	26	6	26	5	122	18

Legislativa- RVP, ŠVP tříletý obor- Základy ekologie

- Základní ekologické pojmy
- Ekologické faktory prostředí
- Potravní řetězce
- Koloběh látek v přírodě a toky energie
- Typy krajiny

Legislativa- RVP, ŠVP čtyřletý maturitní obor

- Vzájemné vztahy mezi člověkem a životním prostředím, dopady činností člověka na životní prostředí
- Přírodní zdroje energií a surovin
- Globální problémy
- Ochrana přírody a krajiny
- Nástroje společnosti na ochranu životního prostředí
- Zásady udržitelného rozvoje společnosti
- Odpovědnost jedince za ochranu přírody a životního prostředí

Co se učí?

- Nejvíce se věnuje tomu, co se žáků během jejich života nejvíc dotkne – důsledky a dopad chování společnosti a jednotlivce na životní prostředí a ostatní organismy .
- Souvislosti mezi prostředím a podmínkami pro život a prospíváním fauny a flory, odpadové hospodářství, třídění odpadů.

Žák má rozhodnout.....

- Jaké jsou zdroje čisté energie
- výhody i nevýhody jednotlivých typů elektráren
- Jaké jsou zásady udržitelného rozvoje společnosti
- Jaký vliv má životního prostředí na zdraví člověka.

Na základě čeho se žák rozhoduje?

Jaké používáme materiály k učení?

- spolupracujeme s organizací Recyklohraní- plníme zadání
- plníme úkoly a soutěžíme v Celoroční hře škol.
- Využíváme jejich propagační materiál ve formě pracovních listů, videí i propagačních plakátů.
- Pořádáme sběr elektroodpadu

Kdo to učí?

- Učitelé prvního stupně
- Učitelé občanské výchovy, VkJ
- Učitelé češtiny, matematiky
- Učitelé biologie, fyziky
- Pracovníci neziskovek

Koho učíme?

- Žáky?
- Děti
 - > Děti, které neumí číst s porozuměním
 - > Děti, které neznají pojmy jako energie, metan, soli lithia
 - > Děti, které mají úplně jiné zájmy
- Na střední škole jsou často lidi, kteří chtějí jen dávky, úlevu na daních nebo nechtějí pracovat

A jak učíme?

- Tak, jak nás samotné připravují média
- Žádná nebo neúplná fakta- cílí se na city- brutalita, soucit
 - > Strach- není cesty zpět, co potom, udržitelný rozvoj
- Nemyslet- odborníci ví vše nejlépe, důvěřujte vědcům (granty o škodlivosti, či prospěšnosti)

Ekologie- politické zadání

- Volební program: ekologické výrobky s nižším zdaněním- líbivé, ale...
- Média- hlídací psi demokracie nebo zkorumpované odvětví?
- Neudržitelný nerozvoj- plavební kanály, zemědělství
- Udržitelný rozvoj infrastruktury, distribuční sítě?
- „Cui bono.“ Komu ku prospěchu?

Komu vadí krávy? -voda, metan, brutalita

- <https://www.cistavoda.cz/blog/kolik-vody-je-zapotrebi-k-vyrobe-potravin/>
- <https://casopisargument.cz/?p=45067>
- https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/hovezi-maso-biofarma-spotreba-vody-pri-vyrobe-potravin.A200722_165650_ekonomika_maz
- <https://cc.cz/kravy-produkují-prilis-mnoho-metanu-zhorsujiciho-globalni-oteplovani-burger-king-planuje-situaci-zlepsit-zmenou-krmiva/>
- <https://sedmagenerace.cz/konec-masa/>

Komu vadí krávy? -voda, metan, brutalita

A co prasečí mor?

Ptačí chřipka ?

Mor u chovů kožešinových zvířat?

Vyprodukovat maso či kožešinu umí příroda sama.
Konkurence je vysoká.

Umělý kožich a umělé maso umí jen Hi-technolgy.

Čočka, sója

- ◉ <https://www.enviweb.cz/96253>
- ◉ V Evropě nedovolené látky
- ◉ Sója- prý se bez zdroje bílkovin Evropa neobejde (Brazilský prales i savana)
- ◉ <https://www.asz.cz/clanek/8236/sebevrazdy-pesticidy-a-superlevel-brazilska-soja-zakleta-v-jedovatem-kruhu/>
- ◉ <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/sojovy-boom-nici-brazilskou-pampu-mcdonalds-a-dalsi-firmy-ji/r~e5425132ac6311e8b5b20cc47ab5f122/>

Změny ve stravování obyvatelstva

- ◉ Cigarety
- ◉ Káva, čokoláda
- ◉ Banány
- ◉ Cukrovinky
- ◉ Sója
- ◉ Hmyz
- ◉ Rajčata ze Španělska, jablka z Chile
- ◉ Energetické nápoje...

Změny ve stravování obyvatelstva- kam to vede?

- Potraviny pěstované ve velkém mimo přirozený výskyt
- Závislosti
 - > udržitelný rozvoj daného odvětví a stálá poptávka
- Obezita, LMD, ADHD
 - > rozvoj zdravotnictví se stále vyššími objemy peněz
- Hotová jídla z gigakuchyní, ...
 - > Již pro následující rok se plánuje dovážet hotová jídla do škol

Rozvoj infrastruktury?

- Nedokončené plavební kanály
 - > <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/nemci-bori-ceske-plany-jez-za-6-miliard-ztraci-smysl/r~i:article:733844/>
- Větrné elektrárny bránící přirozenému proudění vzduchu a výskytu srážek
- Solární elektrárny na polích
- Ceny za distribuci elektrické energie

Rozvoj bezemisní infrastruktury?

- Břidlicový plyn a úniky metanu
- Doprava LNG loděmi
- Výroba dalších lodí
- Teroristický útok na Nord Stream

A co s tím nadělá český učitel?

A co s tím nadělá český učitel?

- Využít ekologického cítění a běsnění médií:
 - > Uklízet, třídit
 - > Čtení v přírodě, přestávky venku, tělocvik v parku, lese
 - > Vysvětlovat co způsobují například střepy či konzervy zvěří
 - > Vštěpovat skromnost- nepotřebujeme tolik módního textilu, zařízení...., prostě omezit drancování zdrojů
 - > Bránit si svoji krajinu, její diverzitu a tím podpořit diverzitu druhů
 - > Učit myslet, používat zdravý selský rozum- klást otázky

Jak pomůžeme učitelům? Co jim chybí?

- Učit učitele učit (najít způsob a podporu MŠMT a vedení škol)
- ČAS- pomohly by školy v přírodě- najít prostředky a školitele
- Volnost- je např. **taxonomie** (klasifikace organismů) důležitá?- najít způsoby, jak omezit memorování
- Školení a diskuze učitelů s opravdovými odborníky- ekoprogramy do škol („převálcovat neziskovky“)
- Exkurze podniků apod. se zaměřením i na ekologii
- Vrátit do škol pozemky a dílny, zvířata, rostliny
- Vrátit do jídelen výpěstky žáků
- Tlak od firem na změnu
 - > - méně nesmyslných jazyků a informačních technologií
 - > - jasné osnovy
 - > - Tlak na směrná čísla, kolik kterých profesí je třeba

Naštěstí pořad ještě máme:

- Zájmové útvary
 - > Ekokroužky
 - > Junák, Skaut, Tábornická unie, Pionýr
 - > Vodáci
 - > Myslivci...

- Ústav ekologické výchovy Mladoňov
- Středisko volného času a zařízení pro další vzdělávání ped. prac. Doris Šumperk
- Středisko ekologické výchovy Švagrov

- Zdroje: RVP pro ZV z r. 2023

Česká společnost pro jakost, Novotného lávka 5, 116 68 Praha 1

**Teorie a praxe při tvorbě výukových programů pro děti na příkladu
výuky Finanční gramotnosti**

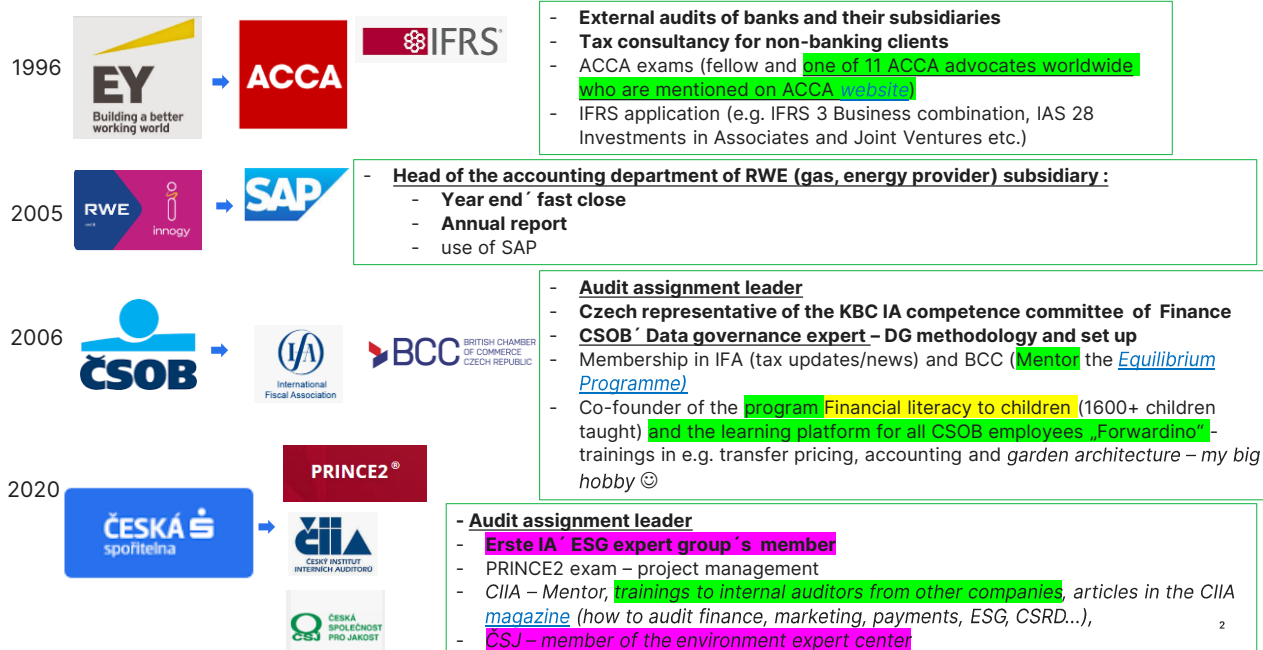
Ing. Jana Šorfová, Česká spořitelna a.s., auditorka a specialista na problematiku ESG

Teorie a praxe při tvorbě výukových programů pro děti na příkladu výuky Finanční gramotnosti

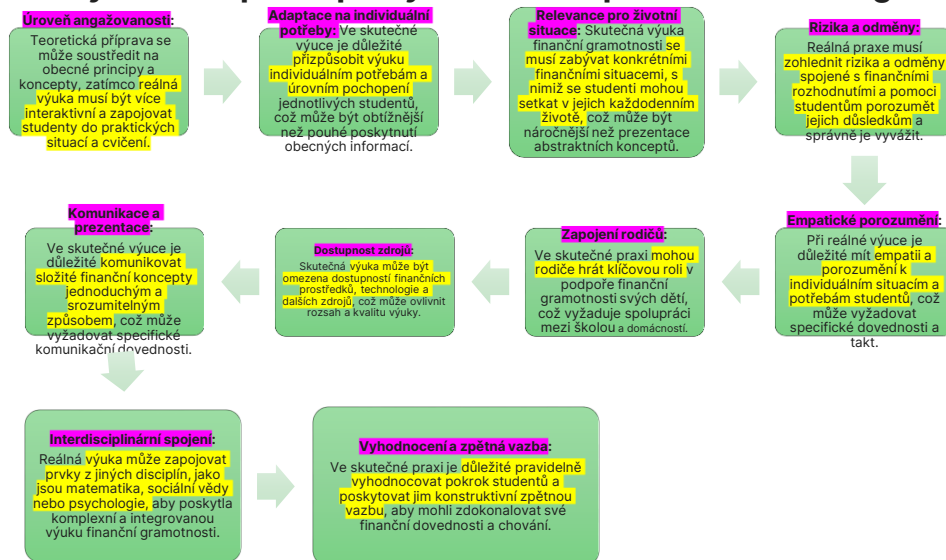
Jana Šorfová
2024

Introduction – Jana Šorfová, senior internal auditor, Česká spořitelna a.s.

University of Economics, Prague
(main specialization: Finance)

Hlavní rozdíly teorie a praxe při výuce dětí na příkladu finanční gramotnosti

Úroveň angažovanosti

Jak si žák 8mé třídy našetří na nový telefon?

Teoretická příprava: Prezentace konceptů pomocí prezentací, čtení materiálů a přednášek.

Reálná praxe: Interaktivní aktivity, jako jsou hry, simulace, role-play a diskuzní skupiny.

Příklad: Místo prostého vysvětlení rozpočtování může reálná výuka obsahovat simulované úkoly, ve kterých si studenti musí naplánovat svůj vlastní rozpočet na nákupy.

Adaptace na individuální potřeby:

Je lepší si půjčit za 10% ročně nebo měsíčně?

Teoretická příprava: Poskytování obecných informací a konceptů bez ohledu na individuální rozdíly.

Reálná praxe: Přizpůsobení výuky podle úrovně znalostí, dovedností a zájmů jednotlivých studentů.

Příklad: Učitel může poskytnout další podporu studentovi, který má obtíže s matematikou při pochopení finančních výpočtů.

Relevance pro životní situace

Srovnávače cen, zážitky z online her...

Teoretická příprava: Prezentace abstraktních konceptů a teorií, které nemusí být přímo aplikovatelné v každodenním životě.

Reálná praxe: Zaměření na konkrétní situace a rozhodování, se kterým se studenti mohou setkat v reálném světě.

Příklad: Diskuse o tom, jak správně porovnávat ceny a kvalitu výrobků při nakupování online, aby studenti lépe pochopili, jak využít své finanční dovednosti v reálném životě.

Rizika a odměny

Jaká práva jsou spojena s akciemi?
Jaká jsou s nimi spojena rizika?

Teoretická příprava: Prezentace abstraktních příkladů rizik a odměn spojených s finančními rozhodnutími.

Reálná praxe: Konkrétní situace a cvičení, která umožňují studentům prozkoumat a pochopit různé možnosti rizik a odměn v reálném životě.

Příklad: Studenti mohou hrát hru, ve které musí rozhodnout, zda investovat do akcií nebo spořicího účtu, a následně zjistit, jaká jsou rizika a odměny každého rozhodnutí.

Empatické porozumění

Reálné situace v rodinách –
hypotéky, zadlužení, kroužky ...

Teoretická příprava: Diskuse o základních emocích spojených s penězi, jako jsou strach ze ztráty nebo radost z úspěchu.

Reálná praxe: Aktivity, které pomáhají studentům pochopit empatii vůči finančním situacím druhých a zvážit důsledky svých rozhodnutí.

Příklad: Studenti mohou pracovat v týmech na řešení případových studií, ve kterých musí zohlednit finanční situaci fiktivní rodiny a navrhnout jim vhodné finanční kroky

Zapojení rodičů

Výuka rodičů i dětí, k čemu je web
Poradna při finanční tísní...

Teoretická příprava: Diskuse o důležitosti podpory rodičů při výuce finanční gramotnosti.

Reálná praxe: Aktivita, které zapojují rodiče do učení svých dětí o penězích, a podpora spolupráce mezi školou a rodinou.

Příklad: Pořádání rodinných workshopů, na kterých se rodiče a děti mohou společně učit o rozpočtování, úsporách a správě peněz.

Dostupnost zdrojů:

Webináře, e-booky, hry, pro-
bono výuka

Teoretická příprava: Diskuse o různých finančních zdrojích a možnostech pro získání informací o penězích.

Reálná praxe: Poskytování konkrétních zdrojů a materiálů, které jsou studentům přístupné a snadno použitelné.

Příklad: Vytvoření online databáze zdrojů a nástrojů pro finanční gramotnost, která je zdarma dostupná pro studenty a rodiny.

Komunikace a prezentace:

Phishing ve Vencouveru

Teoretická příprava: Diskuse o základních principech komunikace a prezentace informací.

Reálná praxe: Vedení interaktivních prezentací a diskuzí, které podporují aktivní účast studentů a zajišťují srozumitelnost předávaných informací.

Příklad: Učitelé mohou vytvářet vizuálně atraktivní prezentace a používat živé příklady a příběhy, aby lépe zapojili studenty do tématu finanční gramotnosti.

Interdisciplinární spojení:

Jak a proč a kde vznikly bankovky?

Teoretická příprava: Diskuse o spojení finanční gramotnosti s jinými obory, jako je matematika, historie nebo podnikání.

Reálná praxe: Integrovaní finanční gramotnosti do různých předmětů a aktivit, aby se studenti naučili aplikovat své znalosti v různých kontextech.

Příklad: Vytvoření projektu, ve kterém studenti zkoumají historické aspekty peněz a finančních institucí, zatímco současně rozvíjejí své dovednosti v oblasti finančního plánování.

Vyhodnocení a zpětná vazba:

Co dělalo studentovy na začátku potíže, jak je na tom dnes?

Teoretická příprava: Diskuse o metodách vyhodnocování a poskytování zpětné vazby v procesu výuky.

Reálná praxe: Pravidelné vyhodnocování pokroku studentů a poskytování specifické a konstruktivní zpětné vazby, která pomáhá studentům pochopit své silné stránky a oblasti, na kterých je třeba pracovat.

Příklad: Pořádání pravidelných individuálních konzultací s každým studentem, kde se diskutuje jejich pokrok v oblasti finanční gramotnosti a navrhuje se další kroky pro zlepšení.

Otázky?

Děkuji za pozornost.